

Видається за інформаційної підтримки Міністерства освіти і науки України • Державної служби якості освіти України

Вихователь-МЕТОДИСТ ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

№3

березень

2022

ЩОМІСЯЧНИЙ
СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ
ЖУРНАЛ

ЯК ОРГАНІЗУВАТИ
КОМАНДНУ ВЗАЄМОДІЮ
ДОШКІЛЬНИКІВ

Аналізуємо плани роботи
вихователів

Оцінюємо ігрову
компетентність
дошкільників

Як підготувати
освітню гру

Упроваджуємо кейс-метод
у роботу з дітьми

MCFR
Освіта

pedrada.com.ua

слово редактора

Букет першоцвітів

Тримаймося разом

говоримо про важливе

Показники життєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку

Правове виховання дошкільників: що і як робити

моніторимо освітній процес

Ігрова компетентність дошкільників: що врахувати під час оцінювання

Аналізуємо плани роботи вихователів

обмінюємося досвідом

Володар планів: методичний квест для педагогів

Як організувати командну взаємодію дошкільників

працюємо з вихователями

Формуємо в дітей звичку до трудових зусиль за допомогою чергувань

Алгоритм підготовки освітньої гри

Сім елементів, щоб створити сюжет освітньої гри

комплектуємо методичний кабінет

Приклади річних завдань з інтелектуального розвитку дошкільників

План реалізації річного завдання з інтелектуального розвитку дошкільників

Розвиваємо мислення дошкільників: чотири прийоми

професійно вдосконалюємося

Упроваджуємо кейс-метод в освітній процес дитячого садка

П'ять звичок, що заважають вашій творчій діяльності

взаємодіємо зі спеціалістами

Як організувати безстресовий освітній процес: консультація для вихователів

Сім ознак безстресового освітнього процесу

допомагаємо інструктору з фізкультури

Правила безпеки під час навчання дітей основних рухів

застосовуємо ІКТ

Створюємо мультимедійні дидактичні ігри за допомогою макросів Drag-and-Drop

свята й цікаві події

Що відзначити у квітні

остання сторінка

Документи та довідкові матеріали, наведені в журналі «Вихователь-методист дошкільного закладу» № 3/2022

Розвиваємо мислення дошкільників: чотири прийоми

КУБИК ЗАПИТАНЬ

▲ Очікуваний результат

Діти опанують уміння:

- аналізувати об'єкт чи явище
- розуміти запитання та відповідати на них
- розмірковувати, добирати аргументи й пояснювати власну думку

● Матеріали й обладнання

Кубик, на гранях якого написані запитання

▲ Приклад застосування

Для того щоб стимулювати мислення дошкільників, підготуйте кубик, на гранях якого розмістіть запитання. Почніть з простих запитань закритого типу: Що? Який? Хто? Для чого? Коли? Скільки? Такі запитання передбачають, що діти відтворять засвоєну раніше інформацію. Відтак запропонуйте дітям проаналізувати властивості предмета за допомогою цих запитань. Спочатку діти роздивляються та обстежують предмет. Після цього кидають кубик і відповідають на запитання, що випадають на його гранях. Наприклад, під час роботи над темою «Гудзик» діти можуть дати відповіді на запитання: Що таке гудзик? Які бувають гудзики? Коли він може мені знадобитися? Скільки гудзиків у мене на одязі? Для чого потрібні? Хто використовує гудзики під час роботи?

□ Варіанти ускладнення

Коли діти опанують основи роботи з кубиком, запропонуйте запитання на аналіз, синтез та оцінювання інформації. Наприклад, розмістіть на гранях такі запитання: На що схожий? Як можна використовувати? Чому важливий? Чи може нашкодити? Чим можна замінити? З чого складається? Такі запитання стимулюють дошкільників осмислювати зміст інформації та застосовувати раніше засвоєні знання в новій ситуації. Запитання на гранях можна замінити дієсловами, які спонукають дітей до певної дії, наприклад: поясни, поясни, назви причину, запропонуй, порівняй, доведи, перевір тощо.

Запропонуйте дітям пограти двома кубиками. На одному розмістіть запитання, на другому — цифри. Діти кидають одночасно обидва кубики та отримують комбінацію, наприклад «5 Чому?». Відтак вихователь ставить до основної проблеми перше запитання «Чому?». Воно формує підґрунтя для наступного. І так далі. Тобто запитання «Чому?» вихователь ставить п'ять разів. Цей прийом дає змогу за допомогою одного запитання визначити причини та наслідки проблеми.

СПІЛЬНЕ – ВІДМІННЕ

▲ Очікуваний результат

Діти опанують уміння:

- виокремлювати суттєві ознаки предметів і явищ
- порівнювати предмети та знаходити спільні/відмінні ознаки
- встановлювати причинно-наслідкові зв'язки

○ Матеріали й обладнання

Предмети або предметні картинки для порівняння

▲ Приклад застосування

Для того щоб розвивати аналітичні здібності дошкільників, навчайте дітей порівнювати різні предмети і явища. Зокрема, спонукайте шукати спільне в несхожих предметах і відмінне в схожих. Спочатку запропонуйте дітям порівняти два предмети з однієї групи, наприклад: посуд — чашка й чайник. Роздивіться разом з дітьми кожен предмет окремо, визначте їхні основні характеристики: колір, форма, з чого зроблений, з яких частин складається, для чого використовують тощо. Відтак запропонуйте дітям відшукати спільні ознаки, наприклад: чашка й чайник білі, порцелянові, мають «вушко», в них наливають чай тощо. Після визначте відмінні ознаки: чайник має кришку й «носик», а в чашки їх нема; чайник більший за чашку; з чашки п'ють, а з чайника — ні. Наприкінці підбийте підсумки обговорення

□ Варіанти ускладнення

Коли діти навчаться порівнювати предмети, збільште кількість предметів для порівняння. Скажімо, запропонуйте відшукати три спільні ознаки в чотирьох предметах. Наприклад, чим схожі тарілка, каструля, чайник і ваза. Або ж чотири різні чашки. Вони можуть відрізнитися кольором, формою, матеріалом, функціональними особливостями — одна розбита, друга без ручки тощо. Також для розвитку аналітичних здібностей у дітей пропонуйте їм порівнювати, на перший погляд, несхожі предмети. Наприклад, що спільного між стільцем і кубиком, каструлею й гітарою, ложкою та лопатою тощо.

Цікавими для дітей будуть і аналітичні вправи з елементами творчості, що пов'язані зі зміною певної ознаки або функції предмету. Запропонуйте дітям поміркувати, що станеться, якщо чашка стане м'якою або якщо зробити її з паперу. Спонукайте дітей поєднувати окремі риси різних предметів в одному. Приміром, потрібна чашка, яка виконувала б функції і тарілки, і ополоника. Отже, у такої чашки має бути ручка, за яку зручно тримати, щоб черпати. А за формою ця чашка має нагадувати тарілку. Запропонуйте дітям намалювати такий універсальний посуд і порівняти його зі звичними для дітей чашкою або тарілкою

ДРУДЛИ

▲ Очікуваний результат

Діти опанують уміння:

- шукати альтернативні варіанти розв'язувати завдання
- аналізувати, визначати характерні ознаки предметів
- зображувати за допомогою простих схем предмети довкілля

○ Матеріали й обладнання

Папір, олівці, картки-схеми

▲ Приклад застосування

Друдли — це різновид картинок-загадок, що стимулюють мисленнєву діяльність. Зазвичай вони виглядають як мінімалістична картинка в квадратній рамці, на якій намальовані абстрактні геометричні фігури. Діти мають проаналізувати зображення та зіставити його з образами предметів реального світу. Для цього діти до друдла з одним графічним елементом добирають відповідні предметні картинки. Наприклад, коло — м'яч, колесо, клубок тощо. Для того щоб спонукати дітей до аналітичної діяльності, продемонструйте дітям друдл з кількома графічними елементами та запропонуйте поміркувати, що це може бути. Діти мають назвати якомога більше різних варіантів. Щоб допомогти дітям, ставте додаткові запитання

□ Варіанти ускладнення

Запропонуйте дітям самостійно створити друдли та придумати для них назву. Наприклад, роздивіться разом з дітьми предмети іграшкових меблів з різних боків — збоку, зверху, знизу. Поміркуйте, на які геометричні фігури схожа кожна частина предмета, порівняйте їх за розміром тощо. Відтак запропонуйте дітям на невеличких квадратах паперу замальовувати ці предмети. Наприклад, стілець — вид знизу. Заохочуйте дітей самостійно досліджувати різні предмети та створювати друдли.

Проілюструйте за допомогою друдлів вірш або коротку казку та запропонуйте дітям відгадати, який твір зашифровано. Діти також можуть спробувати графічно зобразити улюблені казки, а потім разом відгадувати їх, висловлюючи власні здогадки й асоціації. Також друдл стане у пригоді під час творчих розповідей — діти вигадують можливі варіанти зображених предметів і відповідно до їх послідовності складають розповідь. Одна серія друдлів може стати основою для різних видів розповідей

БІЛІ ПЛЯМИ

▲ Очікуваний результат

Діти опанують уміння:

- збирати, узагальнювати й систематизувати інформацію
- встановлювати причинно-наслідкові зв'язки
- добирати аргументи, доводити власну думку

○ Матеріали й обладнання

Вирізки з журналів, книжок, рекламних буклетів тощо; картинки чи фрагменти дитячих малюнків; плашки з написами та символічними позначеннями

▲ Приклад застосування

Приєм потребує попередньої роботи дітей з інтелектуальними картами*. Вихователь демонструє дітям інтелектуальну карту за відповідною темою. Відтак організовує бесіду за змістом інтелектуальної карти, щоб уточнити та актуалізувати знання дітей. Коли діти опрацюють зміст інтелектуальної карти, вихователь пропонує їм таку саму інтелектуальну карту, але яка має «білі плями» — пропущені зв'язки й зображення. Діти за допомогою різних картинок і символічних зображень відновлюють інтелектуальну карту. Важливо, щоб вони бачили заповнену інтелектуальну карту до цього

□ Варіанти ускладнення

Для того щоб закріпити й систематизувати знання дітей, вихователь пропонує їм інтелектуальну карту, яку потрібно заповнити. На відміну від попереднього варіанту, діти одразу отримують карту з «білими плямами». Тобто вони до цього не бачили готового зразка. Під час обговорення інтелектуальної карти діти разом з вихователем розмірковують, чим можна заповнити ту чи ту «пляму», як розширити карту. Діти не лише пропонують доповнення, а й обґрунтовують, чому саме цю картинку чи символ потрібно додати. Після завершення вихователь організовує бесіду за змістом інтелектуальної карти.

Вихователь посередині чистого аркуша розміщує зображення, що символізує головне поняття теми. Відтак пропонує дітям висловитися, як вони розуміють його значення. Вихователь, підтримуючи загальну лінію розмови, спонукає дітей до роздумів, пропонує їм висловити свої варіанти. Після цього вихователь пропонує дітям створити інтелектуальну карту. Діти добирають відповідні картинки або малюють власні. Слова-картинки з'єднують стрілками, прямими лініями. Вихователь за потреби допомагає дітям, ставить додаткові запитання. Коли карта готова, діти обговорюють її та за потреби корегують

Підготувала **Олена Літченко**, старший викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, канд. пед. наук.

* Див. статтю Ірини Кіндрат «Організація інтелектуальної і мовленнєвої діяльності дітей на основі інтелектуальних карт» у журналі «Вихователь-методист дошкільного закладу» № 8/2018 на с. 42.